

Bilaga 1

Funktionsrättskonventionen och LSS

Jag har försökt göra en jämförelse mellan Funktionsrättskonventionen (FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning) och LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade).

Vad skiljer i stort

- Funktionsrättskonventionen omfattar betydligt fler personer
- Konventionen är mycket tydligare
- Konventionen beskriver tydligare vad som är diskriminering
- Konventionen är inte Svensk lag

Vad är Funktionsrättskonventionen

- I december 2006 antog FN Konventionen för mänskliga rättigheter för människor med funktionsnedsättningar ”FN konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning”. Den antogs av Sveriges Riksdag i 13 november 2008 och ratificerades i sin helhet den 16 december samma år. En stat som antagit konventionen ansvarar för att rättigheterna förverkligas på alla nivåer i samhället.
- FN-konventionen består av ett förord och 50 artiklar. Artiklarna 1-4 beskriver grundläggande principer, 5-30 är rättighetsartiklar. Artiklarna 31-50 är procedur regler, hur genomförande, uppföljning och övervakning ska ske.

Viktiga artiklar jämfört LSS

- Den första är artikel 3 om allmänna principer, där en "lika möjligheter" sticker ut. Generellt är principerna annars mer övergripande och slår fast hur personer med funktionsnedsättningar ska kunna delta fullt ut i samhället. Men principen "lika möjligheter" är delvis avvikande mot de övriga. Där står som förklaring, att om en kommun skulle ge alla rullstolsbundna samma insats utan hänsyn till olikheter i levnadssituationer, så blir det fel i förhållande till principen "lika möjligheter" i artikel 3, då olika personer har olika behov. Samma insats till alla ger därmed inte "lika möjligheter".

Viktiga artiklar jämfört LSS forts

- Artikel 7 handlar om barn med funktionsnedsättning och där var FN:s övervakningskommitté orolig för att barnen i Sverige som omfattas, inte regelmässigt är delaktiga i beslut som rör deras liv. Och att de saknar möjligheter att uttrycka sina åsikter och önskemål. Vi ser i vår uppföljning av LSS att brister finns även där. Till exempel har allt fler barn med svåra funktionsnedsättningar förlorat sin personliga assistans under de senaste åren. Många barn får även avslag eller förlorar annat stöd med hänvisning till "föräldra-ansvaret". Detta är knappast förenligt med vare sig LSS eller Funktionsrättskonventionen. Andra problem som övervakningskommittén tar upp är stödet i skolan minskar i stället för att öka. Många med neuropsykiatriska diagnoser är hårt drabbade.

Viktiga artiklar jämfört LSS forts

- Artikel 8 handlar om statens ansvar för att medvetengöra för allmänheten hur situationen för personer med funktionsnedsättningar ser ut. FN:s övervakningskommitté har konstaterat att både allmänhet och myndigheter brister i kunskaper om detta.
- Funkofobi, nedlåtande attityder mot personer med funktionsnedsättningar, ökar i Sverige. Regeringen underlåter att uppmärksamma detta såväl som andra alvarliga problem, som dålig hälsa, hög arbetslöshet och dålig ekonomi.

Viktiga artiklar jämfört LSS forts

- Artikel 9 handlar om tillgänglighet. Det är en artikel som ska ge personer med funktionsnedsättningar möjlighet att leva oberoende och delta fullt ut i samhället, genom att åtgärder görs för att identifiera hinder och undanröja dessa inom alla områden.
- Kraven på tillgänglighet är betydligt skarpare skrivna i FN-konventionen än i LSS. Orsaken kan kanske vara att LSS fokuserar på de insatser som beskrivs i 9 paragrafen. Men för att uppnå "ett liv som andra" är det en brist i LSS och där är FN-konventionen ett bra komplement.

Viktiga artiklar jämfört LSS forts

- Artiklarna 12 till 20 beskriver våra lagstadgade rättigheter som är personliga, något som personer med funktionsnedsättningar historiskt haft stora problem med att få tillgång till. Vi ser fortfarande brister i vårt samhälle avseende dessa rättigheter.
- Artikel 12 och artikel 13 beskriver likhet inför lagen och tillgång till rättssystemet. Här finns stora brister dag.
- Artiklarna 18-20 beskriver rätt till fri rörlighet, rätt till att leva självständigt och att delta fullt ut i samhället samt specifikt i artikel 20 om personlig rörlighet. I alla dessa fall finns mer eller mindre hinder i vårt samhälle, som då innebär otillåtna begränsningar för personer med funktionsnedsättningar. Många av dessa beror dessutom på myndighetsbeslut!

Viktiga artiklar jämfört LSS forts

- Artikel 27 om rätten till arbete och syselsättning i FN-konventionen är en nyttig påminnelse och förstärkare till LSS. I den står; Konventionsstaterna erkänner rätten till arbete för personer med funktionsnedsättning på lika villkor som för andra. Det innefattar rätten att kunna förtjäna sitt uppehälle genom fritt valt eller antaget arbete på arbetsmarknaden och i en arbetsmiljö som är öppen, som främjar integration och är tillgänglig för personer med funktionsnedsättning.

Viktiga artiklar jämfört LSS forts

- Artiklarna 28-30 i Funktionsrättskonventionen handlar om levnadsstandard, trygghet och möjlighet att delta i det offentliga livet, såväl i det politiska som i fritids- och kulturlivet.
- Artikel 28 som handlar om tillfredställande levnadsstandard och social trygghet. Konventionsstaterna ska ge personer med funktionsnedsättning rätten till en tillfredsställande levnadsstandard för sig och sin familj. Detta innefattar tillräckligt med mat, kläder och en lämplig bostad samt till ständigt förbättrade levnadsvillkor.
- Artikel 29 handlar om att kunna delta fullt ut i det politiska livet och är just nu högst aktuellt. Att så inte är fallet har knappast undgått någon. Det leder till att personer med funktionsnedsättningar är kraftigt underrepresenterade i våra folkvalda församlingar.

Hur överensstämmer konventionen med LSS

- Konventionens rättighetsartiklar förtydligar problem som inte fullt ut tas upp i LSS. Dessa är således utmärkta att ta med i tolkningar av det stöd en person i LSS-gruppen har rätt till. Tillsammans kan de kanske ge ett liv som andra med goda levnadsvillkor.
- Artikel 28 är ett utmärkt komplement till LSS där Funktionsrättskonventionen bättre beskriver hur ekonomin bör vara och att den ständigt ska förbättras i den omfattning som sker i övrigt i samhället. Den beskriver merkostnadsprincipen bättre och tydliggör att ingen i gruppen ska behöva leva i fattigdom. Den tar tydligare upp att personerna har rätt till social trygghet samt rätt till samhällets stöd. Det vill säga mycket av det vi just nu har problem med i myndigheternas tolkning av LSS!

Vad gör vi?

- Målet med LSS är inte uppnått efter de 25 år lagen har funnits. Kanske är det så att Funktionsrättskonventionen måste bli svensk lag för att LSS-målet om ett liv som andra med goda levnadsvillkor, trots funktionshinder, äntligen ska uppnås?
- Vi intresseorganisationer måste påbörja detta intressepolitiska arbete redan nu! Har vi lyckats med Barnkonventionen så borde Funktionsrättskonventionen stå på tur! Våra medlemmar förväntar sig att vi agerar!